

SỐ CHUYÊN ĐỀ VỀ NGƯỜI VIỆT

Người Việt là dân tộc chủ thể, chiếm tới hơn 80% dân số ở Việt Nam, bởi thế, nghiên cứu Dân tộc học/Nhân học về người Việt rất quan trọng. Tuy nhiên, kết quả nghiên cứu về người Việt trong ngành Dân tộc học/Nhân học của nước ta những năm gần đây lại cho thấy, việc quan tâm đến tộc người này có phần hạn chế. Theo tổng kết của Tạp chí Dân tộc học, từ năm 2004 đến năm 2008, trong số các bài được công bố trên Tạp chí, chỉ có 15% số bài viết về người Việt.

Nhằm góp phần thúc đẩy nghiên cứu Dân tộc học/Nhân học về người Việt, trong năm 2009, Tạp chí Dân tộc học đăng tải số chuyên đề về tộc người này. Số chuyên đề sẽ giới thiệu những kết quả nghiên cứu của các nhà Dân tộc học/Nhân học và khoa học có liên quan. Các vấn đề văn hóa và xã hội truyền thống của người Việt sẽ được đề cập trong những bài viết của các tác giả Lê Thị Nhâm Tuyết, Nguyễn Công Thảo, Nguyễn Hữu Thông - Lê Đình Hùng và Hà Mạnh Khoa. Bằng góc nhìn Dân tộc học lịch sử, tác giả Lê Thị Nhâm Tuyết nêu lên vai trò của văn hóa truyền thống người Việt trong cuộc đấu tranh chống đồng hóa thời Bắc thuộc, đồng thời, tác giả cũng nhấn mạnh vị trí của người phụ nữ trong cuộc đấu tranh đó. Nguyễn Công Thảo phân tích “tâm tính” - một nét bản sắc của văn hóa làng Việt - với các góc nhìn khác nhau: từ người ngoài làng, người trong làng và nhà nghiên cứu; đồng thời góp phần lý giải dưới góc độ sinh thái nhân văn. Cũng bằng tiếp cận Dân tộc học lịch sử, các tác giả Nguyễn Hữu Thông và Lê Đình Hùng đã lý giải quá trình cộng cư thân thiện giữa người Việt với người Chăm ở vùng đất miền Trung. Còn Hà Mạnh Khoa cho người đọc biết thêm một số phong tục của các làng nghề ở vùng đồng bằng sông Mã.

Điểm mới trong số chuyên đề này là có những nghiên cứu về người Việt ở khu vực miền núi, đô thị và tại nước ngoài. Đây là những lĩnh vực còn ít được đề cập trong các nghiên cứu thời gian qua. Các tác giả Bùi Xuân Đỉnh và Tạ Thị Tâm đã xem xét vai trò của người Việt trong việc hình thành đô thị tại vùng miền núi Đông Bắc. Bên cạnh nghiên cứu về người Việt ở đô thị miền núi, tác giả Bùi Xuân Đỉnh còn xem xét sự thích ứng của người Việt với hệ sinh thái vùng cao, thông qua hệ thống canh tác, trong đó có cả việc học hỏi và chia sẻ kinh nghiệm với những tộc người sở tại. Trong hướng tiếp cận Nhân học đô thị, Trần Thị Hồng Yến đã nêu ví dụ về biến đổi cơ cấu nghề nghiệp và những thách thức của hai xã vốn thuộc ngoại thành Hà Nội, nay trở thành phường. Còn Nguyễn Duy Bính cho người đọc hiểu biết thêm về người Việt sinh sống ở một vùng ven biển thuộc huyện Đông Hưng, tỉnh Quảng Tây, Trung Quốc.

Do hạn chế về dung lượng và điều kiện tổ chức một số chuyên đề, nên chắc chắn trong số này chưa thể bao quát được những vấn đề then chốt về người Việt. Tạp chí Dân tộc học hy vọng tiếp tục nhận được sự đóng góp của các nhà khoa học để việc xây dựng các số chuyên đề của Tạp chí có nội dung phong phú và chất lượng hơn nữa.